

Sami víte, bratří, že náš příchod k vám nebyl marný. Víte také, jak jsme předtím ve Filipech trpěli a byli pohaněni; a přece nám náš Bůh dal odvahu hlásat vám, přes mnohý těžký zápas, evangelium Boží. Naše poselství nepochází z omylu ani z nekalých úmyslů, ani vás nechceme podvést. Bůh nás uznal za hodné svěřit nám evangelium, a proto mluvíme tak, abychom se líbili ne lidem, ale Bohu, který zkoumá naše srdce. Nikdy, jak víte, jsme nesáhli k lichocením, ani jsme pod nějakou záminkou nebyli chtiví majetku - Bůh je svědek! Také jsme nehledali slávu u lidí, ani u vás, ani u jiných. Ač jsme mohli jako Kristovi poslové dát najevo svou důležitost, byli jsme mezi vámi laskaví, jako když matka chová své děti. Tolik jsme po vás toužili, že jsme vám chtěli odevzdat nejen evangelium Boží, ale i svůj život. Tak jste se nám stali drahými!

Jistě si, bratří, vzpomínáte na naše úsilí a námahu, jak jsme ve dne v noci pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám přinesli Boží evangelium. Vy i Bůh jste svědky, jak jsme se k vám věřicím zbožně, spravedlivě a bezúhonně chovali. Víte přece, že jsme každého z vás jako otec své děti napomínali, povzbuzovali a zapřísahali, abyste vedli život důstojný Boha, který vás povolal do slávy svého království. Proto i my děkujeme Bohu neustále, že jste od nás přijali slovo Boží zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, jímž skutečně jest. Vždyť také projevuje svou sílu ve vás, kteří věříte. Nesete podobný úděl jako církve Boží v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku. Vytrpěli jste stejné věci od svých vlastních krajanů jako církve v Judsku od židů. Ti zabili i Pána Ježíše a proroky a také nás pronásledovali; nelíbí se Bohu a jsou v nepřátelství se všemi lidmi, když nám brání kázat pohanům cestu spásy. Tak jen dovršují míru svých hříchů. Už se však na nich ukazuje konečný hněv Boží.

1 Tes 2,1-16

Milí bratři a milé sestry!

Od stolu Páně jsme četli stručnou historii Pavlova působení v Tesalonice (Sk 17,1-10) z pera evangelisty Lukáše. Nyní čteme jak sám Pavel s odstupem - řekneme necelého roku - na vše vzpomíná, hodnotí a srovnává.

Poprvé v křesťanské literatuře tu zazní klíčové slovo, které se později stalo heslem a praporem křesťanské zvěsti: evangelium Boží - česky dobrá Boží zpráva. Slovo evangelium nevymyslel Pavel. Už dávno předtím mělo svůj náboženský i politický obsah. Když maratónský běžec nesl do Athén zprávu o vítězství, říkali jí evangelium. Když se císařovi narodil syn a budoucí dědic trůnu, bylo to po celé říši oznamováno jako evangelium. Když prorok Izaiáš předvídal návrat zajatců z Babylóna a Boží pomoc - nazvali jeho kázání v řeckém překladu bible evangeliem.

Lidé mají dobré zprávy rádi. Touží po nich a čekají na ně - ale protože se už mnohokrát zklamali, jsou k nim současně podezřívaví. Možná i proto jsou naše noviny a televizní zprávy plné špatných zpráv. Těm totiž lidé uvěří snadněji. Ale když někdo napíše, že se máme dobře a budeme se mít ještě líp, všichni si ůukají na čelo.

Apoštol si je dobře vědom, jak to mají dobré zprávy těžké. Vypočítává v dopise šest pochybností, kterým musí jako kazatel dobré Boží zprávy čelit. První pochybnost říká: Kazatel se mýlí. Mluví o věcech, kterým nerozumí. Druhá pochybnost říká: Je to vypočítavost. Chce nás jen využít. Třetí říká: Je to podvod. Dělá z nás hlupáky. Čtvrtá říká: Chce nám zalichotit a dělá mu dobře, když mu tleskáme. Pátá říká: Jde mu o peníze. A šestá pochybnost nás nahlodává podezřením: Chce být slavný. Záleží mu jen na tom, aby se o něm všude mluvilo a psalo.

Apoštol má však argument, kterým všem těmto námitkám čelí. Nevyvrací každou samostatně - ví, že by to bylo marné - ale staví proti nim stejně silnou obranu a protizbraň. Copak by nějaký podvodník, zloděj a sobec, který touží jen po slávě, byl ochoten tak dlouho trpět a snášet kvůli svým výmyslům protivenství. Když někdo vidí, že jeho nápady lidé neberou - brzy toho nechá a vymyslí si něco jiného. Když jde někdo po penězích a nic nevydělá, sbalí kufr. Ale apoštol a jeho přátelé šíří dobré zprávy za cenou vlastních obětí a ústrků. Kdyby nebyly přesvědčení o své pravdě, dávno by to přece vzdali a začali hlásat něco jiného. To je podobné, jako kdyby dnes někdo vydával noviny nebo vyráběl zboží, na kterém jen prodělává. Možná jsou takoví, ale takovou věc může člověk dělat jen z hlubokého přesvědčení a lásky.

Apoštol se tu překvapivě přirovnává k matce, která kojí své děti vlastním mlékem. Ale on tesalonickým skutečně dával sám sebe. Za svou službu si od nich nevzal ani korunu. Na své cesty a živobytí si vydělával vlastníma rukama, což by žádný jiný pohanský nebo židovský učitel nedělal. Konal svou apoštolskou službu zcela nezištně a často dával v sázku i vlastní zdraví. Jaký by mělo smysl riskovat život a dobré jméno kvůli něčemu, co si někdo vymyslel? Podobně jako žena bez nároku na odměnu pečuje o své děti, obětoval se Pavel pro mnoho zcela neznámých lidí.

Ale aby si někdo nemyslel, že získal tesalonické pouze tím, že jim šel příliš na ruku, připomíná apoštol, že byl současně přísný a tvrdý jako otec, z kterého mají mít děti náležitý strach a úctu. Neříkal lidem to, co chtěli slyšet. Nebyl jako rodiče, kteří dětem všechno povolí a nechtějí vidět jejich chyby. Pavel se nebál lidem vytknout jejich hříchy. Dovedl je napomenout a nazvat věci pravými jménem. A přece si ho vážili a milovali.

Pavlovu zvěst o Ježíši Kristu, který nás vykoupil z hříchu a přemohl smrt svým vzkříšením, bylo možno z mnoha stran napadnout a zdiskreditovat. Pro někoho mohla být podezřele líbivá a nadějná. Však ji později nazvou opiem lidu. Bylo možno vyslovit různá podezření a pomluvy, které nebyly vždycky jen vymyšlené. Církve musí dodnes vysvětlovat řadu přehmatů a omylu ze své historie. Nejen římsko-katolická ale i evangelická. Calvin přece také upaloval. Husité vyloupili kláštery. Naši faráři se někdy rozvádějí a někteří presbyteři možná lžou a kradou.

A přece evangelium přes všechna podezření a kritiku, které bylo vystaveno, obstálo. Dobrá Boží zpráva o naší záchráně byla za ty dva tisíce let podrobena všem možným útokům a pochybnostem. A přece se církev nezhroutila! Mnozí ji uškodili svým pokrytectvím. Jiní ji ublížili svým fanatismem. Další svou povrchností. Jiní svou touhou po

moci a slávě. Ale vždy znovu se ukázalo, že evangelium je čisté a poctivé. Může být zneužito a překrouceno, ale nikdy ne natrvalo. Mnozí křesťané totiž prošli utrpením a bylo to právě evangelium, co ji dávalo sílu a odvahu. Není to tedy jen líbivá reklama. Mnozí křesťané díky víře dokázali neuvěřitelné věci. Není to tedy žádné opium lidu. Není to ani pověra nebo výmysl. Vždyť víra v Boha ob stojí vedle nejnovějších vědeckých teorií. Navíc je to ta nejlepší dobrá zpráva, jakou jsme kdy slyšeli. Pro naše skeptické uši možná až příliš dobrá, takže se o ní stydíme mluvit. Ale když je nám zle, je to ta jediná síla, o kterou se můžeme opřít.

Není to zvláštní. Evangelium dnes nemá žádné mimořádné přesvědčovací prostředky. Kam se hrabe na reklamu na práci prášky. Nestojí za ním ani velký kapitál. Evangelium se šíří pomocí obyčejných lidských slov. Používá podobné věty, jakých slyšíme denně stovky a tisíce. Čím to, že člověk v té záplavě slov rozezná slovo Boží, i když nám ho říká obyčejný člověk, stejně zranitelný a omylný jako my?

Z vlastní zkušenosti bych řekl, že o Boží slovo se jedná, když nám dává odvahu a trpělivost vzdorovat těžkostem a bolestem. Boží hlas poznáme podle toho, že nám dá sílu unést neúspěch, vzdorovat zlobné nemoci, odpustit nepřátelům, vydržet zradu a nepochopení. Lidské slovo se stává Božím ve chvíli, kdy nám nedovolí propadnout zoufalství a depresi, ale dokáže nás nadehnout pro dobrou věc. Lidské slovo se stává Božím, když nás zastaví na cestě hříchu a pomůže nám změnit směr. Mnozí z nás mohou dosvědčit, že Boží slovo tuto moc a sílu má - pokud mu otevřeme svá srdce a neumlčíme své svědomí.

V závěru dnešního textu Pavel naprosto nečekaným a téměř neomluvitelným způsobem zaútočil proti židům. Vzhledem k tomu, že sám byl žid a farizeus vychovaný v Jeruzalémě, je to jen těžko pochopitelné. O svých rodných bratřích a sestřích vlastní rukou napsal: „Jsou to nepřátelé všech lidí.“ Zopakoval tím jen starou nadávku, jakou asi sám často slyšel na svou adresu v rodném Tarsu. Ano, Židé byli pohanům trnem v oku. Byli jiní. Byli uzavření. Byli sebevědomí, protože věřili ve své vyvolení.

Ale na druhé straně jim pohané také záviděli. Obdivovali jejich víru v jediného Boha. Uznávali jejich mravní kázeň a pevné životní zásady. Nadávky a posměch, kterými pohané své židovské sousedy častovali, byly zvláštní směsí odporu i obdivu. Možná v tom bylo i kus zklamání, protože stát se židem bylo pro pohany v podstatě nemožné. To by museli přijmout obřízku, zachovávat rituální předpisy o jídle, slavit řadu svátků a tím by se každý pohan ve svém okolí zcela znemožnil. Stal by se z něj přeběhlík a zrádce starobylých tradic. Židovství tedy provokovalo svou výlučností, uzavřeností a nedosažitelností.

Někteří pohané se mu však přece jen přiblížili jakýmsi kompromisem. Uznávali jediného Boha, modlili se k němu vlastními slovy, dodržovali desatero, přicházeli jako hosté do synagogy, ale oficiálně se židy nikdy nestali. Říkalo se jim bohobojní. Mnozí byli zámožní a finančně podporovali židovskou komunitu. Těchto bohobojných nebylo málo ani i v Tesalonice, hlavním městě Makedonie.

A naráz přijde apoštol Pavel a nabídne těmto věčným hostům plné členství. Opustí myšlenku vyvolení a řekne: „Nyní už je před Bohem jedno, jestli jsi byl žid nebo pohan. Důležitá je pouze jedna věc: abys uvěřil v Ježíše Krista.“ Většinu židů to zaskočilo a pobouřilo. Copak je tohle za novoty. Vždyť on se vzdává celé naší historie, naděje a výjimečnosti. Je to zrádce! Proto Pavla odmítli. Ale mnoho bohobojných naopak přijalo Pavlovo slovo o Kristově oběti za všechny lidi jako skutečné evangelium. Konečně už nebudou občané druhého řádu. Už se jim nebudou smát, že nejsou ani ryba ani rak. Díky Ježíši Kristu teď mohou být všichni lidé jako jedna rodina: židé i pohané, svobodní i otroci, muži i ženy, vzdělání i nevzdělání.

A ono tomu tak v apoštolských dobách skutečně bylo. Křest tehdy znamenal totéž co přijetí do rodiny. Vždyť církev se scházela po rodinách a každý, kdo byl pokřtěn, mohl do domu, který patřil některému majetnějšímu křesťanovi, přijít jako domů. Dostal tu najíst. Mohl tu přespat a najít útočiště. Byl tu jako syn a dcera. Židé se sice také vzájemně podporovali, ale nikoho cizího si mezi sebe nepustili. Ale křesťanem se mohl stát každý. Žid stejně jako Řek. Boháč i chudák. Ctnostná vdova i bývalý zloděj. Městský úředník i obyčejný otrok. V tom bylo jedno z tajemství úspěchu křesťanské misie. Není divu, že kvůli tomuto úspěchu nemohli židé přijít Pavlovi na jméno. Vždyť jim odvedl ty, které už skoro získali.

Ale Pavel nechtěl s židy soutěžit. Nešlo mu o zisk. Chtěl pomoci lidem, které židé nechali navždy stát v čekárně. Proto se tak rozčilil na své rodné bratry, že je nazval nepřáteli lidského pokolení. Když židé odmítli Krista, apoštola to bolelo a mrzelo, ale byla to jejich věc. Ale když upírali nárok na spásu druhým, dovedl se rozpálit doběla. Sám přitom dobře věděl, jak těžké je překročit svůj stín. Vždyť to byl on sám, kdo křesťanům kdysi nemohl přijít na jméno. Z vlastní iniciativy je pronásledoval. Byl pyšný na to, že je žid a patří k vyvolenému národu. Ale pak přišla chvíle, kdy z Boží milosti poznal, že tato pýcha je největší hřích.

Hlavní myšlenkou evangelia je, že Bůh v Ježíši Kristu otevírá dveře všem lidem. Kdo brání této dobré zprávě a chce si spásu rezervovat jen pro sebe - je služebník ďáblův a nepřítel všech lidí. Je to tvrdé, ale když se to neřekne a nenapiše takto jasně, lidé se nevzpamatují a nepochopí svůj omyl.

I dnes má být církev přitažlivá právě tím, že bude otevřená. Laskavá jako matka a důsledná jako otec. Vstřícná k problémům dnešních lidí a trpělivá k jejich hledání. Být spokojeni s tím, že my sami jsme uvěřili a budeme spaseni, je zoufale málo. Být křesťanem znamená otevřít svůj dům, své srdce i církev druhým. Každý člověk je vzácný a Bohem milovaný a právě díky nám to může a má poznat.

*Pane Ježíši Kriste, děkujeme Ti, že jsi nám světil slovo evangelia. Možná nejsme výřeční, možná máme mnohé chyby, ale všichni můžeme dosvědčit, jak mnoho jsi nám pomohl. Dej, prosíme, aby se lidé nedali odradit našimi omyly a přehmaty a zaslechli za naším nesmělými slovy pravdu, která je může změnit. Amen.*